

SKOTTSBERG - 1901.

VERMLÄNDSKA LÅTAR SAMLADE

AF
• NILS KEYLAND •

OCH
ARRANGERADE
FÖR
PIANO

(ELLER VIOLIN)

AF
• C.W. RENDAHN •

PRIS 1 KR. 50 ÖRE.

STOCKHOLM

ABR. LUNDQUISTS KONGL. HOF-MUSIKHANDEL

GEORG ABR. LUNDQUISTS FÖRLAG.

Malm Morgsgatan N° 8 och Stureplan N° 2.

Göteborg,
Alb. Lindstrand.
Wilh. Löfgren.

Jönköping,
Nordströmska Bokhandeln.

Christiania,
C. Warmuth.
Brødrene Hals'
Musikhandel.

Carlstad,
Hjalmar Petersson & Co

Helsingfors, Axel. Lindgren.
(Firma: Beuermanns Musikhandel.)

FÖRORD.

Dessa melodier hafva blifvit samlade under mina forskningsresor i Vermland, företrädesvis inom finnskogens område. Emedan jag anser, att folkets *musik* representerar en viktig sida af dess kultur, har jag varit mån om att taga vara på, hvad som däraf kommit i min väg. Då melodierna nu framträda inför offentligheten under benämningen *Vermländska låtar*, vill jag därmed ej lämna någon garanti för att alla hafva Vermland till sin ursprungliga hemort, ty uppgifterna angående deras härkomst variera, likasom melodierna själfda, ganska mycket. Hvad jag ansett mig kunna meddela därom, återfinnes härnedan under rubriken *anmärkningar*. Vid sättningen för piano har direktör Rendahl valt sådan tonhöjd för melodierna, att de med lätthet kunna spelas äfven på violin. Beteckningen för legato och staccato är utförd med hänsyn till sistnämnda instrument.

Om försöket röner ett gynnsamt mottagande från allmänhetens sida, kommer utgifvandet att fortsättas.

Nils Keyland.

Fil. Kand.

ANMÄRKNINGAR.

Enligt en gammal folktro, som ännu är rådande mångenstädes, skulle i förra tider den, som önskade blifva en skicklig spelman, gå till en fot- eller skvaltkvarn tre torsdagskvällar å rad för att där sitta och lyssna uppmärksam. Den tredje torsdagsnatten vid spöktimmen skulle han då få höra dessa underbara toner, som skulle göra honom till mästare och åt hans konst förläna den trollmakt och tjuvningskraft, som lär vara egen för alla dem, som lärt sig spela af forsgubben eller strömkarlen. Så berättas det t. ex. om Stamper-Lars i Gunnarskog och Lommians-Per i Gräsmark, hvilka på detta sätt lärt sig spela, att de fingo strängarna att ljuda, hvad de än satte dem på, och att ingen, som hörde dem, kunde låta bli att dansa. Det lilla kvarnhuset i skogens tysta djup var således den tidens musik-konservatorium och potentaten under hjulet den professor, som mot obetydliga offer, kastade i strömmen, uppehöll musikens sköna konst bland folket.

VISOR.

No. 1. Denna variant, som lär härstamma från bergslagen, är sjungen af Inga Maria Nilsdotter i Bjurbäcken, Mangskog. Den har flera verser, af hvilka följande må meddelas:

De två de voro hvita, hvita, hvita;
de voro hvarandra lika, hurra, etc.

De två de voro röda, röda, röda;
de tjente hvarandras föda, hurra, etc.

Den femte den var appelgrå, appelgrå, appelgrå;
den Staffan skulle rida på, hurra, etc.

No. 2. Efter Handlanden Jonas Olsson Arvika. Rörande innehållet af texten har en annan person lemnat följande förklaring: Ramfrid är en vallpiga och Räfven (smeknamn på hennes käraste) står på lur för att träffa henne i skogen. Nils Hölning, en afundsjuk rival, söker förhindra deras möte genom argan list, hvilket förmodligen skall betecknas genom uttrycket "ormen heter slängaveppa, tuller om tapp". Han misslyckas emellertid, emedan Ramfrid på en omväg lockar Räfven med sig in i ett busksnår. Men "Römpen slapp", heter det, ty Römpen (svansen, snyltgästen), d. v. s. Nils Hölning, blef lurad.

No. 3. Efter Jonas Olson, Arvika. Någon text har tyvärr ej kunnat anträffas.

No. 4. Efter Jonas Olson, Arvika. "Ma-a" eller "mu-u" är naturligtvis kons svar på lockandet.

No. 5. Efter Jonas Olson, Arvika. Gnolas, då man vrider vidjor till halsband åt kreaturen. Denna likasom den föregående visan härstammar från Dalsland.

VALSER.

- No. 1. Spelad af Magnus Nilsson, Fallet, Gräsmark. Uppgifves vara komponerad af Lommians-Per i Gräsmark, hvilket väl emellertid är osäkert, alldenstund den har en mycket vidsträckt utbredning. Har varit mycket populär i finnskogen.
- Finnen Lommians-Per i Gräsmark, sannolikt den mest beryktade violinisten i Vermland på sin tid och en i musikaliskt afseende fenomenalt begåfvad person, som lefde endast för sin musik, dog fattig och utarmad i början af 1880 — talet. Ständigt ströfvade han omkring med sitt instrument, ofta ända uppåt Norrland, där han understundom kunde på en enda kväll förtjena 200 å 300 kronor, dem han nästan lika fort slösade, skänkte eller rumlade bort. Han hade äfven en musikskola, uti hvilken många ännu lefvande vermländska spelmän fått sin utbildning.
- No. 2. Visvals, som börjar med orden: "En gång var jag kär i en tärna." Numera ganska populär öfver hela Sverige.
- No. 3. En omtyckt vals, som synnerligen väl lämpar sig för dragspel. Har många varianter.
- No. 4, 5. Från Långserud i Vermland, efter Prestbols-Gustaf.
- No. 6. Af denna vals finnes flera varianter.

RHEINLÄNDER.

- No. 1. Denna spelas stundom såsom två skilda stycken, stundom sammansatt såsom här. Synnerligen omtyckt och mycket spelad i Gunnarskog och Mangskog.
- No. 2. Upptecknad efter Jan Nilsson från Elgtjärnsfalla i Eda socken.
- No. 3. Spelad i Långnäs, Gräsmark. Denna vackra rheinländer synes vara en populär variant af ett tryckt musikstycke. Förtjenar dock i denna gestalt en plats här.
- No. 4. Spelad af Jan Nilsson från Elgtjärnsfalla i Eda.

KÄRINGTRÄTA.

Vermländsk variant, upptecknad efter Buska-Per, Gräsmark.

MAZURKOR.

- No. 1, 2. Upptecknade efter Daniel Magnusson, Mangskog. Spelas öfverallt i nordvestra Vermland.

POLKETTER.

- No. 1. Efter Nils Bergström, Mangskog. Förekommer öfverallt i Vermland. Spelas äfven i andra provinser, stundom utan den sista reprisen.
- No. 2. Spelad af Magnus Nilsson, Fallet, Gräsmark efter Lommians-Per.
- No. 3. Från Gräsmark.

POLSKOR.

- No. 1. En af Vermlands mest populära polskor, och därför ofta kallad Vermlandspolska.
- No. 2. Från Skillingmark. Efter Jonas Olson, Arvika.
- No. 3. Denna läsart, som något afviker från den förut i tryck förekommande, är af handlanden Jonas Olson i Arvika benäget meddelad efter kommissionslandtmätaren Kolthoff, hvilken anses vara polskans upphofsman.
- No. 4. Af A. P. Thorén, Karlstad.

HALLING.

- Af normannen Fr. Ursin enligt uppgift af Jonas Olson, Arvika, som godhetsfullt meddelat sättningen för violin. Spelas äfven i Vermland.

VISOR.

1.

Staffansvisan. (Vermländsk variant.)

Moderato.

Staf - fan var en stal - le-dräng, stal - le-dräng, stal - le-dräng Han vatt - na' si - na

få - lar fem, hur - ra, hur - ra, hur - ra, re - di - ral - la! Gos - sar låt oss

lu - stig' va - ra. Jul en gång om år - et ba - ra, Sjong, fal - le - ral - la - lej!

2.

Folkvisa från Nordmarken.

Andante.

Å Räf - ven han stod nol i bac - ken å grof, tro - gen å trä - gen. Å

så kom Nils Hø - ling å kör - de vali mä kor. „Nepp“, sa - de Räf - - ven. Å

or - men het - te slän - ga - vep - pa, tul - ler om tapp. Å Jän - ta het - te Ram - frid, men Rôm - pen han slapp, ty

First system of the musical score. The vocal line is in treble clef, and the piano accompaniment is in bass clef. The piano part includes a crescendo and a decrescendo.

bon - dens dot - ter med ro - sen - rö - dan kind, hon lock - a - de Räf - ven i bus - ken in.

Second system of the musical score. The vocal line is in treble clef, and the piano accompaniment is in bass clef. The piano part includes a crescendo, a decrescendo, and a forte dynamic.

3.

Vallflickans visa.

Andante.

Third system of the musical score. The vocal line is in treble clef, and the piano accompaniment is in bass clef. The piano part includes a forte dynamic and a decrescendo.

Con moto.

Fourth system of the musical score. The vocal line is in treble clef, and the piano accompaniment is in bass clef. The piano part includes a forte dynamic and a decrescendo.

Tempo I.

Lento.

Fifth system of the musical score. The vocal line is in treble clef, and the piano accompaniment is in bass clef. The piano part includes a forte dynamic and a decrescendo.

4. Vall-lock.

Allegretto.

(Mu - u!)

Ko syt-ta, ko syt-ta, ko syt-ta, ko syt-ta, mi ko!

Ma - a! —
più lento

Hör på Kollros, mi
Tempo I.

snäl - la, ra - ra ko, å hör på Koll - ros, mi snäl - la, ra - ra ko, å hör på Koll - ros, mi ko! —

5.

Spännelvisan.

Largo.

Ja' gnor å ja' vrir, ja' gnor å ja' vrir

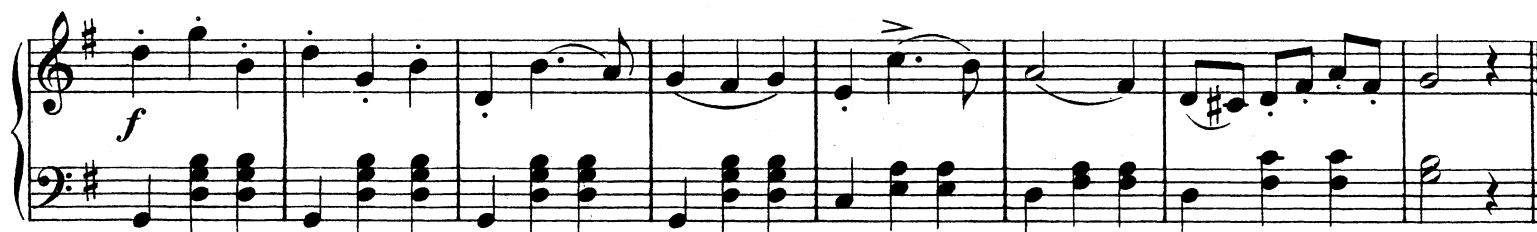
Andantino.

spänn-lar¹⁾ å lång - bann²⁾ ja' som de a - re, spänn-lar å lång-bann te dju - ra.

Valser.

1.

1) Halsband af vidjor. 2) Tåg, med hvilka djuren bindas.

2.

3.

Exercise 3 consists of 12 measures. The first system (measures 1-4) features a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords. Dynamics include *f* (forte) and *p* (piano), with a *staccato* marking in the bass. The second system (measures 5-8) continues the patterns with alternating *f* and *p* dynamics. The third system (measures 9-12) includes a *pp* (pianissimo) dynamic in the first measure and a *f* dynamic in the last measure, ending with a repeat sign.

4.

Exercise 4 consists of 12 measures. The first system (measures 1-6) features a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords. Dynamics include *p* (piano) and *f* (forte). The second system (measures 7-10) includes first and second endings, marked with '1.' and '2.' and repeat signs. The third system (measures 11-12) continues the patterns, ending with a repeat sign.

5.

6.

(Andra gången f)

Rheinländer.

1.

The musical score is for a piece titled "Rheinländer. 1." in 2/4 time, key of D major. It consists of six systems of piano and organ accompaniment. The piano part is in the treble clef, and the organ part is in the bass clef. The score includes dynamic markings: *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), and *f* (forte). The tempo is indicated by the 2/4 time signature.

System 1: The piano part begins with a series of eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *p* (piano), *mf* (mezzo-forte).

System 2: The piano part continues with eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *p* (piano), *f* (forte).

System 3: The piano part continues with eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *p* (piano).

System 4: The piano part continues with eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *f* (forte), *p* (piano).

System 5: The piano part continues with eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *f* (forte), *p* (piano).

System 6: The piano part continues with eighth notes, and the organ part provides a steady accompaniment. Dynamics: *f* (forte), *p* (piano).

2.

3.

4.

Käringträta.

Mazurkor.

1.

2.

Polketter.

1.

2.

First system of musical notation, featuring a treble and bass staff. The key signature is B-flat major (two flats). The music is marked *mf* (mezzo-forte) and *staccato*. The treble staff contains eighth and sixteenth notes, while the bass staff features chords and eighth notes.

Second system of musical notation, continuing the piece. The key signature remains B-flat major. The music is marked *f* (forte). The treble staff continues with eighth and sixteenth notes, and the bass staff features chords and eighth notes.

Third system of musical notation. The key signature remains B-flat major. The music is marked *p* (piano) and *f* (forte). The treble staff continues with eighth and sixteenth notes, and the bass staff features chords and eighth notes.

3.

Fourth system of musical notation, featuring a treble and bass staff. The key signature is B-flat major. The music is marked *p* (piano). The treble staff contains eighth and sixteenth notes, while the bass staff features chords and eighth notes.

Fifth system of musical notation. The key signature remains B-flat major. The music is marked *f* (forte). The treble staff continues with eighth and sixteenth notes, and the bass staff features chords and eighth notes.

Sixth system of musical notation. The key signature remains B-flat major. The music is marked *f* (forte). The treble staff continues with eighth and sixteenth notes, and the bass staff features chords and eighth notes.

Polskor.

1.

2.

3.

4.

Musical score for a piano piece, numbered 4. The score is written in B-flat major (two flats) and 3/4 time. It consists of four systems of music, each with a treble and bass staff. The first system shows a melody in the treble staff with eighth and sixteenth notes, and a bass line with chords. The second system continues the melody with some grace notes. The third system features a more active treble staff with many sixteenth notes. The fourth system concludes the piece with a final cadence in the treble staff.

Halling.

Musical score for a piece titled "Halling." The score is written in D major (two sharps) and 2/4 time. It consists of a single system of music with a treble and bass staff. The treble staff has a melody with eighth and sixteenth notes, and the bass staff has a simple accompaniment of chords.

The first system of the piano accompaniment consists of two staves. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes trills. The left hand provides a harmonic foundation with chords and moving bass lines. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4.

Densamma för Violin.

The violin part is written on five staves. It begins with a 2/4 time signature and a key signature of two sharps. The notation includes various rhythmic values, slurs, and trills. Performance instructions are provided throughout: "pizz." (pizzicato) is indicated above the staff in the first measure of the second staff, and "arco" (arco) is indicated below the staff in the first measure of the third staff. The piece concludes with a first and second ending, marked "1." and "2." respectively, above the final staff.